

12.11.2024

Eduskunnan sosiaali- ja terveysvaliokunta
stv@eduskunta.fi

ASIA **LPY:n kirjallinen lausunto / HE 134/2024 vp**
Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi terveydenhuoltolain 51 a ja 51 b §:n
ja korkeakouluopiskelijoiden opiskeluterveydenhuollosta annetun lain 10
a ja 10 b §:n muuttamisesta

Eduskunnan sosiaali- ja terveysvaliokunta on pyytänyt Lääkäripalveluyritykset ry:n kirjallista asi-
antuntijalausuntoa hallituksen esityksestä laeiksi terveydenhuoltolain 51 a ja 51 b §:n ja korkea-
kouluopiskelijoiden opiskeluterveydenhuollosta annetun lain 10 a ja 10 b §:n muuttamisesta.

Esitys liittyy valtion vuoden 2025 talousarvioon ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.
Ehdotetut lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.1.2025.

Lääkäripalveluyritykset ry (LPY) kiittää lausuntopyynnöstä.

*LPY ei kannata esitettyä perusterveydenhuollon ja suun terveydenhuollon hoitotakuuaikojen pi-
dentämistä. Yhdistys perustelee kantaansa seuraavilla seikoilla:*

1. Suomessa hoitoonpääsy on ollut heikolla tasolla jo vuosikymmeniä sekä perusterveydenhuol-
lossa että erikoissairaanhoidossa. Tilannetta on pyritty parantamaan asettamalla lainsäädäntöön
hoitotakuurajoja, ensimmäisen kerran jo vuonna 2005. Voimassa olevan lainsäädännön mukai-
nen 14 vuorokauden hoitotakuuaika on palvelulupaus kansalaisille ja yksi sote-uudistuksen kes-
keisimmistä tavoitteista. Sen myötä hyvinvointialueet ovat parantaneet perusterveydenhuollon
hoitoonpääsyä. Tavoite on saavutettu kohtalaisen hyvin useilla hyvinvointialueilla – alueellista ja
palvelukohtaista vaihtelua toki vielä esiintyy.

2. Esitys perusterveydenhuollon hoitotakuuajan pidentämisestä on vastoin sote-uudistuksen kes-
keistä tavoitetta eli hoitoonpääsyn parantamista. Esitetty hoitotakuuajan pidentäminen ei kan-
nusta hyvinvointialueita panostamaan perusterveydenhuollon palveluiden saatavuuden paranta-
miseen.

3. Esitykseen sisältyvä laskennallinen säästöpotentiaali (noin 100 miljoonaa euroa) tuskin toteu-
tuu, koska perustason hoidon viivästyminen pahentaa sairauksia ja sitä kautta lisää erikoissai-
raanhoidon kustannuksia. Perusterveydenhuollon heikko saatavuus aiheuttaa myös "turhaa" päi-
vystykseen hakeutumista ja kasvattaa sitä kautta terveydenhuollon kokonaiskustannuksia.

4. Esityksen arvio hoitotakuuaikojen pidentämisestä saatavasta säästöstä on noin 4 prosenttia
hyvinvointialueiden nykyisistä kokonaiskustannuksista. Vastaava säästö on saatavissa koko palve-
lujärjestelmän tuottavuutta parantamalla. Hyvinvointialueilla on lukuisia keinoja tuottavuuden
parantamiseen, mutta niitä ei ole vielä ehditty tai haluttu ottaa käyttöön. Sellaisia ovat toiminnan
ja palveluprosessien uudelleen organisointi, digitaalisten palveluiden kehittäminen ja käyttöön-
otto, hankintojen tehostaminen sekä monituottajuuden hyödyntäminen esimerkiksi palveluset-
leiden ja ostopalveluiden käyttöä laajentamalla.

12.11.2024

Onko rahoitusperiaate muodostunut ongelmaksi?

Sote-lainsäädäntöön sisältyy periaate, jonka mukaan valtion on hyvinvointialueiden tehtäviä lisätessään myös vastattava täysimääräisesti niiden järjestämisestä hyvinvointialueille aiheutuvista kustannuksista. Vastaavasti valtio voi pienentää hyvinvointialueiden rahoitusta vain vähentämällä niiden tehtäviä. Tämä rahoituksen periaate heikentää valtion edellytyksiä ohjata hyvinvointialueita rahoituksen suuntaamisella ja kannustaa niitä tuottavuuden parantamiseen.

Kun valtio haluaa kannustaa hyvinvointialueita perusterveydenhuollon tai yleensä toimintansa tuottavuuden parantamiseen, joutuu se vähentämään lainsäädännöllä hyvinvointialueille asetettuja vastuita ja/tai tehtäviä. Lausunnolla oleva terveydenhuoltolain muutosesitys on esimerkki kyseisen rahoitusperiaatteen pikkutarkasta noudattamisesta.

LPY esittää, että hyvinvointialueiden rahoitusperusteita uudistetaan tavoilla, jotka mahdollistavat tuottavuuden parantamiseen tähtäävien kannusteiden asettamisen hyvinvointialueille. Valtion olisi voitava esimerkiksi palkita tulosrahoituksella niitä alueita, joilla hoitoonpääsy on keskimääräistä parempaa.

Tavoitteeksi on asetettava hoitoonpääsyn selkeä parantaminen

Hyvinvointialueiden kannattaa edelleen pyrkiä vähintään nykyisen lainsäädännön mukaisiin perusterveydenhuollon ja suun terveydenhuollon hoitotakuuajoihin, vaikka esitetty terveydenhuoltolain muutos toteutuisikin.

LPY esittää, että sote-uudistuksen etenemisen myötä sekä lainsäädännössä että käytännön toteutuksessa hyvinvointialueilla tavoiteltaisiin vieläkin kunnianhimoisempia hoitoonpääsyn aikarajoja: esimerkiksi pyrittäisiin 7 vuorokauden hoitotakuuajaan perusterveydenhuollossa ja puolittamaan nykyinen erikoissairaanhoidon 6 kuukauden hoitotakuu aika 3 kuukauteen.

Lääkäripalveluyritykset ry:n puolesta,

Ismo Partanen
toiminnanjohtaja
p. 040 518 5799
s-posti: ismo.partanen@lpy.fi